

**Солдатенко Олександр
Ігорович**
Чернігівський національний
педагогічний університет
імені Т.Г. Шевченка, аспірант

ПРОФЕСІЙНО-ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

Останнім часом в педагогічній освіті часто піднімаються питання про невідповідність вимог, що висуваються до особистості вчителя та його діяльності й фактичною готовністю до виконання ним своїх функцій. Ці протиріччя обумовлюють необхідність вирішення проблеми цілеспрямованої підготовки, проблеми оновлення організаційних форм та методів в підготовці майбутніх учителів музики з метою формування у них готовності до подальшої професійної діяльності.

Значна кількість науковців підкреслювала значущість гуманізації освіти та її орієнтації на особистісно-діяльнісний, індивідуально-творчий підходи [2; 3 та ін.]. Подібні підходи забезпечують свободу вибору змісту освіти, розширюють розвиток особистості професіонала та можливості його самореалізації.

О. Ситникова в своїх дослідженнях наголошує на особистісно-діяльнісному підході до освіти, що заснований на пріоритеті інтенсивної діяльності як умови виявлення суб'єктності особистості [7].

Музично-естетична діяльність студентів об'єднує в собі сприйняття художнього твору, його переживання, інтерпретацію, аранжування, диригування, хоровий спів, гру на музичних інструментах тощо. Направляючу роль у виборі діяльності відіграють індивідуальні здібності особистості студента, до яких можна віднести як загальні так і спеціальні музичні (слух, ритм, емоційне сприйняття та ін.) здібності. Про те, що ці здібності не можна розглядати відокремлено, вказував у своїх працях

Б. Теплов, який наголошував на тому, що спеціальні музичні здібності несуть у собі загальні здібності, які є проявами обдарованості людини в моменти її діяльності [8]. Саме в руслі теорії діяльності Б. Теплов розуміє під здібностями індивідуальні психологічні особливості окремої людини. Такої ж точки зору дотримується В. Мясичев [4], який вказує на те, що здібності не повністю залежать як уроджених задатків, а є індивідуальними особливостями, які допомагають оволодінню певною діяльністю.

Натомість С. Науменко [6] навпаки, вважає, що здібності є вродженими якостями особистості. Так у В. Моцарта здібності проявилися у 3 роки, а у К. Сенсанс – у 2 роки.

В той же час, в роботах І. Павлова, А. Леонтьєва про вищу нервову діяльність людини мова йде про те, що поза конкретною діяльністю та певним середовищем неможливий розвиток і формування індивідуальних здібностей.

Хоча, можна сперечатися з тим, що людські здібності не передаються в спадковість бо від задатків також багато чого залежить, але не можна не погодитися з І. Павловим, що специфічні здібності виступають і як стійке рефлексивне утворення. Зокрема, Л. Арчажникова [1] вказує на те, що музично-естетична діяльність сприяє розвитку відповідних якостей особистості, посилює музичну пам'ять, креативне мислення, чуттєву сферу, розуміння, сприймання та слухання музики.

В. Муцмахер [5] запропонував рангові значення професійних якостей вчителя:

- 1) здатність до елементарного музикування;
- 2) художній смак;
- 3) розвинені музикально-пізнавальні інтереси;
- 4) емоційне реагування на музичне виконання;
- 5) асоціативне мислення;
- 6) цілісність сприйняття;
- 7) почуття нового;

- 8) пам'ять;
- 9) інтелектуальна активність;
- 10) емоційно-багата мова.

Студентам треба навчитися не просто слухати музику, а й активно естетично сприймати та інтерпретувати музичний твір. Для цього, їх діяльність повинна базуватися на таких складових, як слухання та виконання музичного твору, що сприятиме розвитку сенсорних здібностей та образного мислення. Майбутній учитель музики має оволодіти уміннями та навичками в різних сферах музичного мистецтва виходячи з головних завдань естетичного виховання учнів шкіл естетичного виховання.

Значно зросла роль учителя як музиканта. Важливо не лише давати учням теоретичні знання, а й вчити за допомогою музичних творів, авторської інтерпретації, своїм творчим виконанням на музичному інструменті. Для досягнення цієї мети, майбутньому учителю музики необхідно займатися постійним самовдосконаленням, саморозвитком, поглиблювати набуті знання, відповідально ставитися до майбутньої професії й оволодівати педагогічними методами та формами роботи з учнями.

Зміст професійної діяльності майбутнього вчителя музики має спиратися, насамперед, на формування тих знань, умінь і навичок, які забезпечують виконання ним своїх трудових функцій.

Учитель музики навчає учнів у відповідності до шкільної програми, що передбачає формування в учнів естетичної, художньої і музичної культури. Для цього йому необхідно знати форми, методи, засоби навчально-виховного процесу.

Крім того, як суб'єкт педагогічної діяльності, він має:

- володіти знаннями щодо індивідуальних та типологічних особливостей розвитку психіки учнів, їх потенційних можливостей та здібностей;

- вміти діагностувати, прогнозувати, моделювати, планувати організовувати навчально-виховний процес;

– розвивати: музично-естетичні здібності в учнів (емоційний відгук на музику); сенсорно-пізнавальні музичні здібності (мелодійний, тембровий, динамічний, гармонійний слух, відчуття висоти звуку та ладу, чуття ритму); інтелектуальні музичні здібності (музично-образне мислення; музично-репродуктивна та творча уява; музична пам'ять);

– засвоїти принципи, зміст, форми та методи навчання і виховання учнів.

В якості висновку можна зазначити, що завдання формування готовності студентів до музично-естетичної діяльності може бути вирішено через організацію навчальної діяльності, яка включатиме в собі міждисциплінарні зв'язки, оволодіння методикою викладання, розвиток творчих специфічних музичних здібностей через практику гри на музичних інструментах, спів, аранжування, диригування та ін.

Список використаних джерел:

1. Арчажникова Л.Г. Профессия - учитель музыки / Арчажникова Л.Г.. – М. : Просвещение, 1984. – 109 с.
2. Берулава М.Н. Теория и практика гуманизации образования : монография / М.Н. Берулава. – М. : Гелиос АРВ, 2000. – 336 с.
3. Бондаревская Е.В. Теория и практика личностно-ориентированого образования / Е.В. Бондаревская. – Ростов-н/Д : Изд-во Ростов. пед. ун-та, 2000. – 352 с.
4. Мясищев В. М. Структура личности и отношение человека к действительности / В. М. Мясищев / В кн. Психология личности. – М., 1982. – С. 36-37 .
5. Муцмахер В.И. Формирование профессионально значимых качеств личности будущего учителя музыки / В. И. Муцмахер ; науч. ред. А. И. Николаева ; Моск. гос. пед. ин-т им. В. И. Ленина. - М. : МГПИ, 1988. – 62 с.
6. Науменко С. И. Музично-естетичне виховання дошкільнят / С. И. Науменко. – К., 1996. – С. 12

7. Ситникова О.В. Подготовка педагогов к развитию творческих учений и навыков у дошкольников средствами музыки : монография /Ситникова О.В. – М. : Директ-Медиа, 2014. – 249 с.

8. Теплов Б. М. Способности и одаренность / Б. М. Теплов / В кн. Хрестоматия по возрастной и педагогической психологии. – М., 1982. – С. 31- 34.